

Strijd rond proefveldjes in Nederland

Greenpeace probeert onderzoeken te frustreren met een confettikanon van zaden

Milieugroepen en industrie strijden in Nederland met elkaar over gewassen. Zijn die nodig om niet achterop te raken? Of met te veel vragen omgeven om zo maar toe te laten?

Door onze redacteur
HANS VAN DER LUGT

AMSTERDAM, 4 DEC. „Monsanto is weer terug in Nederland met teeltproeven. Ze testen het water”, zegt Herman van Bekkem, campagneleider gentechologie bij Greenpeace in Amsterdam. De lobby voor soepelere toelating van genetisch gemodificeerde gewassen (ggo's) wordt sterker, meent Van Bekkem. Ook al worden er in Nederland geen commerciële gewassen geteeld, het aantal proefvelden neemt toe. Ook lijkt het standpunt van de minister van Landbouw, Gerda Verburg (CDA), vaak erg op het standpunt van de industrie.

Na een afwezigheid van jaren voert Monsanto sinds dit jaar op vier locaties in het land (Gilze en Rijen, Borger-Odoorn, Lelystad en Gemert-Bakel) testen uit met genmaïs die bestand is tegen een onkruidbestrijdingsmiddel dat Monsanto zelf produceert, Roundup geheten. Roundup is het meest gebruikte onkruidbestrijdingsmiddel in de VS. Bij gebruik van resistente Monsanto-genmaïs kan de boer dus ook ongebreidelde Monsanto-gif spuiten.

In totaal zijn er dit jaar op zestien locaties verspreid over Nederland testen uitgevoerd door bedrijfsleven (BASF, Pioneer, Avebe en Monsanto) en wetenschap (Universiteit van Wageningen, met proeven in Eemsum, Coevorden en Rhenen). Vijf jaar geleden lag het testen vrijwel stil, met alleen activiteiten van Wageningen en Avebe. De locaties van de proefvelden zijn te vinden op de website van het ministerie van VROM.

De Monsanto-proef in Lelystad kreeg in juni van dit jaar het 'confettikanon' van Greenpeace op bezoek, waarmee gangbare zaden over het terrein werden gespreoid om de test te frustreren. Het succes van de actie leek wisselend. „Een

De larve van de maïsboorder is schadelijk. Veel genmaïs is resistent tegen dit insect. Foto Hollandse Hoogte

maand later ben ik weer wezen kijken”, zegt Van Bekkem, „en er stonden planten van allerlei lengte.” Greenpeace voerde alleen tegen dit veld sabotageacties uit, omdat er juist een juridische procedure was gestart en desondanks de testen gewoon doorgingen.

De lobby voor een soepeler ggo-beleid komt in Nederland vooral

van de veevoer- en voedselindustrie. Men vindt een gewillig oor bij de huidige minister van Landbouw, Gerda Verburg (CDA). Haar ministerie pleit in Europa voor een „zorgvuldige en voortvarende toelating van genetisch gemodificeerde gewassen”, aldus een persbericht. „Wij zijn zeer tevreden” over de positie van Verburg, zegt Johan

den Hartog, secretaris van het Productschap Diervoeder. „Zij laat een helder geluid horen in Brussel.”

De trage toelating in de Europese Unie, niet alleen voor teelt maar ook voor import en verwerking, is met name een probleem voor de veehouderij. Een belangrijk bestanddeel van veevoer is sojameel

dat wordt geïmporteerd uit landen als Argentinië en Brazilië. „In Argentinië is 95 procent van de soja nu genetisch gemodificeerd”, zegt Hugo Stam, directeur van handelshuis Cefetra in Rotterdam, dat is gespecialiseerd in grondstoffen voor de veevoerindustrie. „Het wordt steeds moeilijker om non-ggo grondstoffen voor de Europese markt te vinden. Non-ggo wordt een nichemarkt en daar betalen we een premie voor”, zegt Stam. „Als onze grondstoffen veel duurder worden dan die van concurrenten buiten de Europese Unie, dan kan dat betekenen dat we op een gegeven moment de concurrentie niet kunnen volhouden. Dat zal grote gevolgen hebben voor de vee- en vleesverwerkende industrie.”

Greenpeace strijdt tegen ggo's omdat de risico's voor volksgezondheid en natuur nog lang niet helder zijn – zorgt een gifproducerend gewas bijvoorbeeld niet slechts voor resistente insecten, en verspreidt dat gif zich niet in de natuur?

De Europese industrie is juist voor een soepeler toelatingsbeleid omdat het de concurrentiestrijd met anderen niet wil verliezen. Met minister Verburg zegt men: Als er geen bewezen gevaren zijn voor de volksgezondheid moeten we het gewoon toelaten.

Wat ontbreekt in deze discussie, zegt biochemicus Diederick Sprangers van adviesbureau Genethica in Nijmegen, is een fundamentele discussie over nut en noodzaak van gewassen. Iedereen heeft de mond vol van duurzaamheid, maar „het huidige beleid voor 'duurzaam' is alleen *wishful thinking*”, meent Sprangers. „Er is geen helder beeld van de duurzame landbouw die wij willen en dus kan ook de vraag niet worden beantwoord of gewassen wel de duurzaamheid van onze landbouw dienen. Als we duidelijke criteria voor duurzaamheid hadden, konden we kijken of gewassen werkelijk nuttig zijn, of noodzakelijk. Dan konden we het beleid voor gewassen daarop afrekenen.”

Recht op ongehinderd experimenteren botst met recht op informatie

Proefvelden voor genetisch aangepaste gewassen zijn favoriete doelwitten van radicale actiegroepen. Eind jaren tachtig doken ze in Nederland al op, onder ludieke namen als *Ziedende Bintjes* en *Razende Hazen*. De strijd tussen voor- en tegenstanders is in enkele Europese landen zó hoog opgelopen, dat de rechter er aan te pas moest komen. Zo buigt het Europees Hof van Justitie in Luxemburg zich momenteel over twee ruzies over proefvelden in respectievelijk Frankrijk en Nederland. De Franse zaak gaat tussen de gemeente Sausheim in de Elzas en Pierre Azelvandre. De laatste

eist dat Sausheim precies bekendmaakt op welke (kadastrale) plek de gemeente vergunning wil verlenen voor proeven met 'genetisch gemodificeerde organismen'. Sausheim weigert dat en wil alleen een 'ruimer geografisch gebied' noemen. De ruzie belandde in hoger beroep bij de Franse Raad van State. Die legde de kwestie voor aan het EU-hof met de vraag wat het zwaarst moet wegen: het recht van bedrijven om ongehinderd proeven te doen met voedsel, of het recht van burgers op toegang tot milieu-informatie over hun omgeving. De Nederlandse zaak vertoont

hiermee grote gelijkenis. Zij gaat tussen Greenpeace en de minister van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, en werd door de Nederlandse Raad van State ook voorgelegd aan het EU-hof. Greenpeace verlangt informatie over de exacte locatie van een proefveld (van de firma Pioneer Hi-Breed). Minister Cramer wil voor een nieuwe vergunning volstaan met het aanduiden van een gebied dat maximaal 100 keer zo groot is, om het bedrijf te beschermen tegen acties. In beide zaken zal het EU-hof waarschijnlijk in de loop van volgend jaar arrest wijzen.

▶ Lokaties van ggo-proeven:
www.vrom.nl/ggo-vergunningverlening